

ACC. N:R M. 12897 : 1-7.

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *Karlavagns Heltstam*
 Härad: *Västbygd* Berättare: *Samuel Skars*
 Socken: *Västbygd* Berättarens yrke: *Lantbrukare*
 Uppteckningsår: *1953* Född år *1874* i *Naum*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Begruuning. s. 1.

Träni och bröllop. s. 2-6.

Kyrkkyddor. s. 7.

Luf 70.

" 71.

" 88.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R **M.12897:1.**

Begravningarna var vanligen på en söndag
och så var det guds tjänst efteråt.

Vid militärbegravningar skulle de, som var med
sticka sina vapen i graskullen och där skulle de
vara tills guds tjänsten var över.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lut. 70

Luf. 71

Vid nästan varje by fanns det en lekplats, kamplän
sade man också, och där träffades ungdomarna. Både vid de
gemensamma arbetena också och rätt vid det var hoppade
kärleken fram. Utvändigt spelade inte så stor roll,
utan om en pojke skulle skaffa sig en girl eller
redan hade en, så såg han sig om efter en flicka, som
var duktig att rida och ta upp mej och jäkting
på alla sätt. Och brodern var det bra om hon kunde.
Flickorna ville nog gärna att pojken skulle kunna
rida bra. Folk pekade mera färd och de brukade säga att
västgötare och skåningar kunde rida, innan de
kom till regementena. Både många pojkar såg väl
till hur många kon flickans far hade och kärleken
hade inte mycket att säga till om då inte.

Det var inte så ofta ungdomar tvingades att
gifta sig med varandra, men min far talade om att
en flicka sade nej i kyrkan, när prästen frågade, men
7. då reste flickans far sig och ropade ja, men flickan

Supp. hem detta hände inte här utan i Ryde i Småland.
Bönemän har inte förekommit här, vad jag vet. Det
var nog bara prest. Det hände ju att gamla gubbar
sade "jag skall bli din böneman", men de menade
inget med det. Hem en vet jag, som heter Lelle
och han berättade, att det var en rik bonddotter,
som förälskade sig i ett handelsbiträde och då bad
hon Lelle, att han skulle gå och säga till den där
kullen, att hon ville tala med honom. Hem sedan så
ordnade de festen själva.

Ringar hade de inga, när de förlovade sig, men
fästmannen gav flickan fästpengar och det var nyt-
liga saker till boställningen och kläder.

Före bröllopet höll brudgummen kalas. Det kallade
svensken och då drack man och hurrade och höll
tal och bisade den blivande brudgummen.

När man bjöd till bröllopet var man ute i god tid.
2. Vanligen skickade man en gammal, som skulle vara nio,

eller en lämplig dräng för att bjuda. Prästen och klockaren
var självskrivna och så bjöd man sina släktingar och
gärna strokekarlar, som kunde ge fina presenter.

Bröllopsfestligheterna kunde vara i åtta dagar och
då gick gästerna hem allt emellanåt och skötte sina
syslor och sedan kom de igen och festade; men tre
dagar var det vanliga.

Prästen och brudgummen skulle hämtas av ryttare.
När brudgummen kom till bröllopsgården hälsade
flickans far honom välkommen, men han fick inte
hjälpa flickan genom.

Gästerna hade ofta med sig kniv, gaffel och sked,
för det fanns inte mycket silvert på varje gäst.
Och så hade de med sig ostkaka, sötor och färdor.
Man kunde skicka en pige i förväg med det.

Under bröllopsmiddagen så var det en, som reste
sig och sade "Nu skall vi vandra till brudkaret" och så
3. skickades en fallrik runt och mot slutet av middagen

sade en "Nu skall vi samla till spelman," och sedan samlade man till de fattiga.

Dansade gjorde man mycket. Polkoe och vals och så sexengelskan, som liknar schottis och så är det polkettsteg. Spelmännen spelade fiol, men i adliga och burgna hem hade man klaver också. Det fä dansa med bruden var en stor heder och att grästen fick det var sjukt klart, men sedan gällde det rum som fick den äran att dansa några varv. När de så blev riktigt livade så dansade de kringdans, men det var mest ungdom med det. Och så dansades kronan av bruden och hatten av brudgummen. Då band man något för ögonen på bruden så hon nyg sig och så dansade de ogifta flickorna runt i kring kring henne. Lätt som det var slutade de dansa och den bruden då gav kronan åt skulle stå brud härnäst. Och likadant gick det till att dansa hatten av brudgummen. Språng gjorde man under hela bröllopet.

Vin och bullar och de äldre sjöng då och då en psalm.

Den tredje dagen skulle gästerna ge hjälp till brölloppet och då skickade de sina drängar med grannmil, och kopparkärl fick brudparet också.

De gästerna riktiga skulle brudens far vara gentil och då placerade han ut folk vid korsvägar och grändar och bjöd dem om varit frukostiga på brännvin. Så var det skamligt att komma hem nykter.

När festligheterna var slut, brukade brudparet stanna i brudens hem några dagar, för det var sällan deras eget hem var riktigt i ordning och då tog bruden farväl av sina föräldrar och sitt gammal hem. Om hon sade adjö till husdjuren, det vet jag inte, men själv sade jag adjö till hästarna, för hästar har jag alltid tyckt om och en kallade jag "Halva kärleken".

ACC. N:R M. 12897:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Luf. 88

Förr höll prästerna långa predikningar, minst två timmar höll de på, och då måste kyrkfolket ha något att hålla sig vakna med. Kvinnorna hade lavendel eller åbrodd (*Artemisia abrotanum*) inlindat i en lysnäsduk. De hade en annan näsduk, när de snöt sig. En del lade näsduken i psalmboken, men andra bar den ovanpå psalmboken. De rika bondkvinnorna hade guldtryck på sina psalmböcker. Man brukade bjuda sina grannar i bänken att lukta. Bruket varade till 1800-talets slut och kanske in på 1900-talet här i Vättak.

Karlarna snusade och spottade på golvet och försökte sedan dölja fläcken de gjort genom att sätta fötterna över den. Ingen var snål, utan man bjöd varandra frikostigt. Snusandet skedde i smyg, när prästen inte märkte något. Bröstsocker uppträtt på ett snöre smusslades också in, men bara av fruntimren och barnen.

Vid julen brukade åtminstone klockaren stanna i kyrkan ända från ottan och till högmässans slut och då måste han ju äta och jag glömmar aldrig, när jag såg klockarn sitta och äta långa korvbitar, som han hade fått av bönderna. Och bröd hade han också med sig och det var medan julottan höll på, som han satt och åt detta.

Luktdosor och luktfaskor har jag själv aldrig sett, men när jag var barn, så sade man att de fruntimren som var liksom litet finare än andra de hade askar, som de skakade på och då fick lukt ur.

Hela blomsterkvastar brukade man inte ta med in i kyrkan. De användes bara till gravsmyckning. Möjligen tog man med en ros eller någon annan blomma, som doftade.

Några särskilda bruk vid dop, kyrktagning, vigsel, konfirmation eller begravning förekom inte. Dopet ägde för restensällan rum i kyrkan utan det var i prästgården eller i hemmet man döpte sina barn.